

بسم الله الرحمن الرحيم

وزارت علوم تحقیقات فناوری

دانشگاه فنی و حرفه ای خراسان شمالی

آموزشکده فنی و حرفه ای دختران بجنورد

(انقلاب اسلامی)

مدرس: بهناز شفیع آبادی

کارشناسی ناپیوسته حسابداری، حسابداری صنعتی ۳

جلسه سوم

هزینه یابی مستقیم

هزینه یابی مستقیم

طبق روش هزینه یابی مستقیم (متغیر)، بهای تمام شده موجودی ها تنها شامل هزینه های متغیر تحمل شده در تولید مانند مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربار متغیر تولید می باشد. در این روش با هزینه های ثابت به صورت هزینه های دوره برخورد می شود. این روش هزینه یابی در ارتباط با تصمیمات مربوط به قبول یا عدم قبول سفارش، ساخت یا خرید، ادامه یا توقف فعالیت مورد استفاده قرار می گیرد و سربار ثابت تولید جز اقلام مربوط در این تصمیم گیری ها نمی باشد. در مقابل، طبق روش جذبی (کامل) بهای تمام شده موجودی ها شامل سربار ثابت تولید به علاوه هزینه های متغیر می باشد. هزینه یابی متغیر و جذبی در حسابداری صنعتی مطرح می شود. اگر شرکتی هزینه یابی متغیر را برای اهداف درون سازمانی مورد استفاده قرار دهد، برای اهداف گزارشگری مالی (برون سازمانی) باید آن را به هزینه یابی جذبی تعدیل کند. بنابراین شرکت باید بخشی از سربار ثابت تولید را به واحدهای تولید شده تخصیص دهد تا سیستم هزینه یابی متغیر به جذبی تبدیل شود.

نکته: تفاوت دو روش هزینه یابی جذبی و مستقیم در نحوه برخورد با سربار ثابت ساخت است به طوری که در روش هزینه یابی جذبی این مبلغ در بهای تمام شده محصول منظور شده و بر روی موجودی ها سرشکن می شود و بعد از فروش محصول در بهای تمام شده کالای فروش رفته منظور می شود در حالیکه در روش هزینه یابی مستقیم این مبلغ به عنوان هزینه دوره تلقی شده و با درآمد همان دوره مطابقت داده می شود. بنابراین چنانچه تعدادی از کالاهای ساخته شده در پایان دوره به فروش نرسیده باشد، در روش هزینه یابی جذبی بخشی از هزینه سربار ثابت ساخت دوره جاری تحت عنوان موجودی کالای ساخته شده پایان دوره به دوره بعد منتقل می شود اما از آنجا که در روش هزینه یابی مستقیم بهای تمام شده محصول تنها شامل هزینه های متغیر تولید می باشد، لذا هزینه سربار ثابت ساخت به عنوان هزینه دوره کالا از درآمد دوره کسر شده و به دوره بعد منتقل نمی شود.

نرخ سربار ثابت هر واحد محصول $\times$ (تعداد م ک اول دوره - تعداد م ک پ دوره) = تفاوت سود عملیاتی دو روش

نرخ سربار ثابت هر واحد محصول $\times$ (تعداد فروش - تعداد تولید) = سود مستقیم - سود جذبی

$$\text{نرخ سربار ثابت هر واحد محصول} = \frac{\text{کل بهای ثابت تولید}}{\text{تعداد تولید}}$$

$$\left. \begin{array}{l} \text{تعداد م ک اول دوره} > \text{تعداد م ک پ دوره} \\ \text{تعداد تولید} < \text{تعداد فروش} \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{سود مستقیم} > \text{سود جذبی} \end{array}$$

مثال ۱) شرکت کیومرث که از ابتدای سال ۱۳۹۱ شروع به فعالیت نموده است محصولی تولید می کند که قیمت فروش هر واحد آن ۶۰۰ ریال است. سربار ثابت کارخانه سالانه ۶۰۰۰۰ ریال و هزینه های ثابت اداری و فروش آن سالانه ۲۰۰۰۰ ریال است. ظرفیت عادی تولید شرکت سالانه ۱۰۰۰ واحد است.

شرکت در سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ سالانه ۱۰۰۰ واحد محصول تولید نموده و در هر یک از سال های مذکور به ترتیب ۹۰۰ واحد و ۱۰۵۰ واحد آن را به فروش رسانده است. هزینه های متغیر هر واحد محصول به شرح زیر

است: ریال

۹۰ مواد مستقیم

۶۰ دستمزد مستقیم

۳۰ سربار ساخت

۴۰ هزینه اداری و فروش

مطلوبست: ۱) محاسبه بهای تمام شده هر واحد محصول بر اساس روش های هزینه یابی جذبی و مستقیم.

۲) تهیه صورت سود و زیان با استفاده از روش های هزینه یابی جذبی و مستقیم برای سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲.

بهای تمام شده هر واحد محصول

جذبی مستقیم

۹۰ ۹۰ مواد مستقیم

دستمزد مستقیم	۶۰	۶۰
سربار متغیر	۳۰	۳۰
سربار ثابت	۰	۶۰*
جمع	۱۸۰	۲۴۰

$$\frac{\text{سربار ثابت}}{\text{ظرفیت عادی تولید}} = \frac{60000}{1000} = 60$$

سربار ثابت هر واحد محصول

صورت سود و زیان (جذبی)

برای سالهای ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲

سال ۱۳۹۲ (تعداد فروش ۱۰۵۰ واحد)

سال ۱۳۹۱ (تعداد فروش ۹۰۰ واحد)

$$۶۳۰۰۰۰ = ۱۰۵۰ \times ۶۰۰$$

$$۵۴۰۰۰۰ = ۹۰۰ \times ۶۰۰ \quad \text{فروش (تعداد فروش} \times \text{قیمت فروش هر واحد)}$$

$$(۲۵۲۰۰۰) = ۱۰۵۰ \times ۲۴۰$$

$$(۲۱۶۰۰۰) = ۹۰۰ \times ۲۴۰$$

- بهای تمام شده کالای فروش رفته

(بهای تمام شده هر واحد $\times$ تعداد فروش)

$$۳۷۸۰۰۰$$

$$۳۲۴۰۰۰$$

سود ناخالص

- هزینه های عملیاتی:

$$(۴۲۰۰۰) = ۴۰ \times ۱۰۵۰$$

$$(۳۶۰۰۰) = ۴۰ \times ۹۰۰$$

هزینه های متغیر اداری و فروش

$$(۲۰۰۰۰)$$

$$(۲۰۰۰۰)$$

هزینه های ثابت اداری و فروش

$$۳۱۶۰۰۰$$

$$۲۶۸۰۰۰$$

سود عملیاتی

صورت سود و زیان (مستقیم)

برای سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲

سال ۱۳۹۲ (۱۰۵۰ واحد)

۶۳۰۰۰۰

سال ۱۳۹۱ (۹۰۰ واحد)

۵۴۰۰۰۰

فروش

- هزینه های متغیر:

$(189000) = 1050 \times 180$

$(162000) = 900 \times 180$

بهای تمام شده کالای فروش رفته

(۴۲۰۰۰)

(۳۶۰۰۰)

هزینه های اداری و فروش

۳۹۹۰۰۰

۳۴۲۰۰۰

حاشیه سود

- هزینه های ثابت:

(۶۰۰۰۰)

(۶۰۰۰۰)

سربار ثابت ساخت

(۲۰۰۰۰)

(۲۰۰۰۰)

هزینه های ثابت اداری و فروش

۳۱۹۰۰۰

۲۶۲۰۰۰

سود عملیاتی